

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

ในโลกปัจจุบันสภาพสังคม เศรษฐกิจ และการเมืองที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ส่งผลกระทบต่อเชื่อมโยงถึงกันทั้งในการดำเนินชีวิต และระบบในสังคมในองค์กร เพราะมนุษย์มีความเกี่ยวข้องกับองค์กรตั้งแต่เกิด อีกทั้งการพัฒนาที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อความเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจแบบทุนนิยม และต้องการสนองต่อความพึงพอใจของปัจเจกบุคคลและกลุ่มบุคคล แต่ขาดการคำนึงถึงหลักคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งส่งผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมที่สำคัญคือ ในด้านสภาวะทางจิตใจของบุคคล ซึ่งเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดปัญหาทั้งในการดำเนินชีวิต เศรษฐกิจ และสังคม อีกทั้งยังเป็นตัวขัดขวางพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยเหตุนี้ทำให้ในปัจจุบันทั้งองค์กรภาครัฐและเอกชนจึงหันมามองสิ่งที่อยู่ภายในตัวบุคคลแต่ละคน นั่นคือ “ความสุข” ซึ่งเป็นเรื่องของจิตใจมากขึ้น (ปรมต วรรณบวร, 2560 : 26) อีกทั้งผลจากการสำรวจระดับความสุขของคนไทย พบว่าคนไทยส่วนใหญ่มีความสุขในปี 2563 อยู่ในระดับ “จะว่าดีก็ไม่ใช่ จะว่าแยก็ไม่เชิง” ถึงร้อยละ 52.07 (สถาบันนโยบายสาธารณะและการพัฒนา, 2564 : 5) สอดคล้องกับผลการสำรวจในช่วงเดือนสิงหาคม 2564 ที่ผ่านมานั้นถือเป็นช่วงที่คนไทยมีภาวะความเครียดสูงถึงร้อยละ 45.5 และเสี่ยงซึมเศร้าสูงถึงร้อยละ 51.5 (กรมสุขภาพจิต, ออนไลน์, 2564) สะท้อนให้เห็นว่าแนวโน้มความสุขของคนไทยลดน้อยลง ในขณะที่เดียวกันผลการสำรวจความต้องการของบุคลากรทางการศึกษา พบว่า ปัญหาที่ครูพบมากที่สุด คือ ปัญหาสุขภาพใจ สูงถึงร้อยละ 74.05 (ภรณ์ ลัคนาภิเศษฐ์ และธนิสรา สุทธานันต์, ออนไลน์, 2564) สาเหตุหลักเกิดจากภาระงานของครูเนื่องจากภาระงานของครูในเรื่องเอกสารมีปริมาณที่มากและเป็นปัญหาเชิงโครงสร้างที่ระบบกำหนดให้ต้องทำทั้งงานวัดผล งานวิชาการ งานธุรการ งานงบประมาณ ครูจึงไม่สามารถพัฒนาด้านการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงทำให้ครูจำนวนมากตัดสินใจเดินออกจากอาชีพแม่พิมพ์ของชาติ (กนก วงษ์ตระหง่าน, ออนไลน์, 2564) ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารจำเป็นต้องมีหลักในการบริหารจัดการเพื่อสร้างขวัญและกำลังใจให้เกิดแก่ครูและบุคลากรในสถานศึกษา ซึ่งหลักคุณธรรมและจริยธรรมถือเป็นคุณสมบัติที่สำคัญที่ทำให้ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษา สามารถได้รับการยอมรับ ความเชื่อถือ ตลอดจนความนับถือจากบุคคลต่าง ๆ ทั้งในสถานศึกษาและในสังคมทั่วไป ถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดความสุขในการทำงาน ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 6 มีจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม

มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 3) อีกทั้งแผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2560–2579) ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาการศึกษาภายใต้ 6 ยุทธศาสตร์หลักที่สอดคล้องกับ ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี เพื่อให้แผนการศึกษาแห่งชาติบรรลุเป้าหมายตามจุดมุ่งหมาย วิสัยทัศน์และ แนวคิดการจัดการศึกษา ภายใต้ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาประสิทธิภาพของระบบบริหารจัดการ การศึกษา มุ่งเน้นระบบบริหารงานบุคคลของครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความเป็นธรรม สร้างขวัญกำลังใจ และส่งเสริมให้ปฏิบัติงานได้อย่างเต็มตามศักยภาพ (สำนักงาน เลขาธิการสภาการศึกษา. 2560 : 135)

ผู้บริหารสถานศึกษาจึงถือเป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อการบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพในด้านการวางนโยบาย กำหนดแบบแผน วิธีการและขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อบริหารจัดการหน้าที่ให้บรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและการบริหารจะประสบผลสำเร็จได้จะต้องขึ้นอยู่กับทักษะความรู้ ความสามารถ และความเป็นผู้นำ ตลอดจน การมีคุณธรรมและจริยธรรม ถือเป็นคุณสมบัติอย่างหนึ่งในการบริหารที่ดี (ธีระศักดิ์ บึงมุ่ม และ พรพิพัฒน์ เพิ่มผล. 2560 : 49 – 60) เพราะการพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นหนึ่งในข้อ ได้เปรียบทางการแข่งขัน ผู้บริหารไม่อาจให้ความสำคัญกับเป้าหมายขององค์กรเพียงอย่างเดียว จึงมีการปรับเปลี่ยนการทำงานให้เป็นที่มาที่ยิ่งขึ้น การอยู่ร่วมกันเป็นชุมชน การมีส่วนร่วม ในการตัดสินใจ การมีพฤติกรรมที่มีคุณธรรมจริยธรรม การดูแลเอาใจใส่เพื่อนร่วมงานและ การมุ่งพัฒนาสนับสนุนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาที่มีประสิทธิภาพการทำงานที่สูงขึ้น (เฉลิมรัตน์ จันทรเดชา. 2557 : 3) ซึ่งหลักธรรมที่มีความเกี่ยวข้องกับการครองตน ครองคน ครองงาน ที่ผู้บริหารสามารถนำมาประยุกต์ใช้เพื่อขับเคลื่อนการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ คือ หลักสัปปริสธรรม ซึ่งเป็นธรรมของผู้นำ ธรรมของคนดี โดยยึดเอาหลักสัปปริสธรรมเป็นหลัก ในการดำเนินชีวิต บุคคลที่ยึดเอาหลักสัปปริสธรรมมาประยุกต์ใช้ในการดำเนินชีวิตหรือ การปฏิบัติงาน ย่อมประสบผลสำเร็จตามเป้าหมาย เพราะเมื่อบุคคลรู้หลักการ รู้ความมุ่งหมาย ในการดำเนินการต่าง ๆ อีกทั้งรู้จักตน รู้จักประมาณ รู้จักเวลา รู้จักชุมชน รู้จักบุคคล รู้จักหน้าที่ ของตน รู้จักกาลเทศะ มีเหตุมีผลในการทำงาน โดยเฉพาะผู้ที่เป็ผู้นำจะสามารถบริหารงาน ได้อย่างราบรื่น (สุภาพร นามกรวิชิต. 2559 : 19– 20)

จะเห็นได้ว่าคุณภาพของสถานศึกษาไม่ได้วัดกันที่ความสำเร็จของงานสถานศึกษา เพียงอย่างเดียว และผู้บริหารเพียงคนเดียวไม่สามารถที่จะทำให้งานสำเร็จได้ จำต้องอาศัยบุคลากร ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่าย มีการช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตรเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพขององค์กรให้ดียิ่งขึ้น ทั้งครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ผู้บริหารจึงต้องใช้ทั้งศาสตร์และศิลป์และที่สำคัญจะต้องยึดหลัก

คุณธรรมจริยธรรมเป็นรากฐานในการก้าวสู่ความสำเร็จเพราะการรู้จักตน รู้จักคนจะทำให้ได้บริหาร การรู้จักงานจะทำให้ได้ผลสัมฤทธิ์ และกลยุทธ์ในการนำนโยบายสู่การปฏิบัติจึงเป็นวิธีการและ เทคนิคที่ทำให้เกิดการนำนโยบายไปปฏิบัติให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และจากการศึกษาบริบทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 พบว่า เป้าหมายที่สำคัญของการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลนั้น จะต้องพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ โดยเน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน บูรณาการประสานความร่วมมือ ู้รากเหง้า เท่าทันสังคม และดำรงชีวิตอย่างมีความสุข จึงจะทำให้ องค์กรหรือสังคมดำเนินไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนได้

จากความสำคัญดังกล่าวทำให้การศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหาร ที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยอง เขต 2 เพื่อใช้เป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและสนับสนุน การพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 และสถานศึกษาในบริบทเดียวกันต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2
2. เพื่อศึกษาการเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหาร กับการเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 2
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อ การเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ระยอง เขต 2

สงสารีของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ประโยชน์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาตนเองของผู้บริหารสถานศึกษา ครู และผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 2 ให้เป็นผู้ที่เป็นแบบอย่างและเป็นแนวทางในการบริหารสถานศึกษา มุ่งเน้นให้บุคลากรทุกคนในสถานศึกษา มีความสุขในการทำงาน ความสุขที่เกิดขึ้นนั้นก่อให้เกิดกระบวนการทางความคิด ทำให้งานที่ได้รับมอบหมายมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้สถานศึกษา มีความพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 2 ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,147 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 2, 2564 : 35 – 40)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 2 ปีการศึกษา 2564 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเทียบหากกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 608) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 291 คน ใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยใช้อำเภอที่ตั้งของสถานศึกษาเป็นชั้นของการสุ่ม

ตัวแปรที่ศึกษา

การวิจัยนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ของตัวแปร 2 ตัวแปร ประกอบด้วย

1. ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ การประยุกต์ใช้หลักสัจปฐิธรรมของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 2 มี 7 ด้าน ดังนี้

1.1 ด้านการรู้หลักการ

1.2 ด้านการรู้ความมุ่งหมาย

1.3 ด้านการรู้จักตน

1.4 ด้านการรู้จักประมาณ

1.5 ด้านการรู้จักเวลา

1.6 ด้านการรู้จักชุมชน

1.7 ด้านการรู้จักบุคคล

2. ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ การเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 มี 5 ด้าน ดังนี้

- 2.1 ด้านความพึงพอใจในการทำงาน
- 2.2 ด้านความกระตือรือร้นในการทำงาน
- 2.3 ด้านบุคลากรมีความร่วมมือในการทำงาน
- 2.4 ด้านการมีคุณธรรมจริยธรรม
- 2.5 ด้านการมีสุขภาพที่ดี

นิยามศัพท์เฉพาะ

การประยุกต์ใช้หลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหาร หมายถึง การที่ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2 มีการปฏิบัติโดยนำหลักปฏิบัติที่สำคัญ 7 ด้าน ประกอบด้วย

1. การรู้หลักการ หมายถึง ผู้บริหารมีหลักการทำงานที่ถูกต้องนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ประพฤติปฏิบัติตนตามกฎระเบียบของสถานศึกษา ข้อบังคับ กฎหมายอย่างเคร่งครัด มีทักษะการประเมินสถานภาพปัจจุบันของสถานศึกษา เพื่อค้นหาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคหรือภาวะคุกคามต่าง ๆ ที่มีต่อสถานศึกษาซึ่งจะส่งผลต่อการกำหนดยุทธศาสตร์ เพื่อการพัฒนาสถานศึกษาที่เหมาะสมและสอดคล้องตามสภาพความเป็นจริง อีกทั้งผู้บริหารต้องมีกระบวนการบริหารงานที่ชัดเจน ครอบคลุม สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ และต้องเป็นผู้ที่รู้บทบาทหน้าที่ และความรับผิดชอบของการบริหารสถานศึกษาและดำเนินการตามแผนที่ตั้งไว้ให้บรรลุผลสำเร็จ

2. การรู้ความมุ่งหมาย หมายถึง ผู้บริหารเข้าใจในวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานต่าง ๆ มีการบริหารจัดการพัฒนาสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอนการดำเนินงานที่ชัดเจน มุ่งมั่นในการบริหารจัดการ กำหนดวิสัยทัศน์หรือปรัชญา พันธกิจ เป้าหมายในการพัฒนาสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาสถานศึกษาให้บรรลุจุดมุ่งหมาย มีการประเมินผลการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ และตระหนักถึงผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานที่สถานศึกษาได้รับ

3. การรู้จักตน หมายถึง ผู้บริหารมีความสามารถในการวางตนได้อย่างเหมาะสม เป็นผู้นำวิสัยทัศน์ และสามารถกระจายวิสัยทัศน์ไปยังบุคลากรในสถานศึกษาอย่างเป็นรูปธรรม สามารถประยุกต์ใช้ความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการและส่งผลให้การดำเนินงานสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ อีกทั้งประยุกต์ใช้คุณธรรมที่ส่งเสริมให้การดำเนินงานสำเร็จลุล่วง และเป็นผู้ที่พัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา

4. การรู้จักประมาณ หมายถึง ผู้บริหารสามารถจัดสรรเงินงบประมาณที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประสิทธิภาพได้ โดยมีการวางแผนในการใช้และจัดสรรเงินงบประมาณไปในแต่ละด้านอย่างคุ้มค่า มีแผนการจัดสรรทรัพยากรอย่างเป็นรูปธรรมและสามารถจัดสรรทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา จัดสรรเงินงบประมาณอย่างถูกต้องและชอบธรรม อีกทั้งผู้บริหารต้องแบบอย่างที่ดีในการบริหารจัดการทรัพยากรส่วนบุคคลและส่วนรวม และมีเครื่องมือในการจัดสรรงบประมาณอย่างทั่วถึงที่จะทำให้สถานศึกษาสามารถดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความน่าเชื่อถือในการดำเนินงานต่าง ๆ และสามารถตรวจสอบได้

5. การรู้จักเวลา หมายถึง ผู้บริหารมีการวางแผน ลำดับขั้นตอนในการทำงาน ให้สอดคล้องกับเวลาอย่างชัดเจน มีเทคนิคในการบริหารจัดการให้บุคลากรทำงานเสร็จได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีความสามารถในการบริหารเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสามารถจัดสรรเวลาในการปฏิบัติงาน การกระทำหน้าที่ต่าง ๆ การกำหนดเกณฑ์ในการใช้เวลาดำเนินงานได้อย่างเหมาะสม อีกทั้งมีแผนการจัดสรรเวลาในการดำเนินงานอย่างชัดเจนเป็นรูปธรรมและเป็นแบบอย่างของการตรงต่อเวลา

6. การรู้จักชุมชน หมายถึง ผู้บริหารสามารถวิเคราะห์บริบทของชุมชนและมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาของชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถประสานความร่วมมือระหว่างเครือข่ายทางการศึกษา ผู้บริหารมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชน ประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างแก่ชุมชนได้อย่างเหมาะสม ผู้บริหารมีเทคนิคในการติดต่อประสานความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาสถานศึกษา และเปิดโอกาสให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสถานศึกษา

7. การรู้จักบุคคล หมายถึง ผู้บริหารมีความเอื้ออาทรต่อบุคลากรในสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนบุคลากรให้เจริญรุ่งเรืองในหน้าที่การงาน มีทักษะสามารถวิเคราะห์และบริหารบุคคลให้สอดคล้องกับงานได้อย่างเหมาะสม ยอมรับและเข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคล ผู้บริหารปฏิบัติตนต่อบุคลากรในสถานศึกษาและบุคคลอื่น ๆ ด้วยดี นอกจากนี้ผู้บริหารยังต้องมีความสามารถในการสร้างความเข้าใจระหว่างชุมชน ครู ผู้ปกครองได้เป็นอย่างดี มีความสามารถในการกระตุ้นบุคลากรให้เกิดการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานให้แก่บุคลากร

การเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา หมายถึง การพัฒนาเพื่อสร้างความสมดุลและความยั่งยืนให้แก่สถานศึกษา เป็นกรอบการบริหารองค์กรที่เหมาะสมกับยุคปัจจุบัน องค์กรต่าง ๆ หรือสถานศึกษาสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการให้เกิดประโยชน์ได้ เนื่องจากองค์กรแห่งความสุขเป็นการสร้างสมดุลระหว่างการมุ่งเน้นผลงานและความสุขของบุคลากร

โดยเชื่อว่าถ้าบุคลากรทำงานอย่างมีความสุขแล้ว ย่อมส่งผลให้การทำงานมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่สูงขึ้น โดยมีองค์ประกอบ 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความพึงพอใจในการทำงาน หมายถึง การที่ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรมีความรู้สึกรักในทิศทางที่ดี ตลอดจนทัศนคติในเชิงบวกที่มีต่องานที่ปฏิบัติอยู่ บุคลากรได้รับการสนับสนุนและการตอบสนองที่ดีจากสถานศึกษา ได้รับการเสริมพลังทางบวก ซึ่งจะทำให้เกิดขวัญและกำลังใจในการทำงาน รวมถึงมีความสุขในการทำงาน สิ่งเหล่านี้จะมีผลต่อประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการทำงาน ซึ่งจะส่งผลต่อความสำเร็จและเป็นไปตามเป้าหมายของสถานศึกษา

2. ด้านความกระตือรือร้นในการทำงาน หมายถึง ผู้บริหารและบุคลากรมีความตั้งใจ มุ่งมั่นกระตือรือร้น สนใจที่จะแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทั้งผู้บริหารและบุคลากรมีความสามารถในการทำงานให้บรรลุจุดหมาย อีกทั้งสนับสนุนให้บุคลากรมีการพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ส่งผลให้บุคลากรมีความพร้อมที่จะเรียนรู้และปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง สามารถนำองค์ความรู้มาประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสถานศึกษา

3. ด้านบุคลากรมีความร่วมมือในการทำงาน หมายถึง ผู้บริหารสนับสนุนให้บุคลากรในสถานศึกษามีการทำงานร่วมกันอยู่เสมอ ผู้บริหารมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในกลุ่มเครือข่ายทางการศึกษา มีการวางแผนการทำงานร่วมกัน บุคลากรในสถานศึกษามีความสามัคคีช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สามารถทำงานร่วมกับบุคคลอื่น ๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีเป้าหมายเดียวกัน ร่วมแรงร่วมใจให้บรรลุผลสำเร็จ อีกทั้งมีระบบการทำงานที่ชัดเจน ทุกคนรู้หน้าที่ ปฏิบัติงานให้ดีที่สุด มีการชื่นชมความสำเร็จร่วมกันร่วมภาคภูมิใจด้วยกัน

4. ด้านการมีคุณธรรมจริยธรรม หมายถึง ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษามีคุณลักษณะที่ดีที่ควรประพฤติปฏิบัติเป็นแบบอย่างในการทำงาน ยึดหลักคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงาน มีความซื่อสัตย์และมีความรับผิดชอบ ผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษายอมรับกฎเกณฑ์ที่เป็นแนวทางปฏิบัติในการทำงานร่วมกัน คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตน อีกทั้งผู้บริหารส่งเสริมการปฏิบัติงานของบุคลากรด้วยความยุติธรรม ส่งผลให้บุคลากรในสถานศึกษามีกระบวนการทำงานที่มีคุณธรรมอย่างเป็นรูปธรรม

5. ด้านการมีสุขภาพที่ดี หมายถึง ผู้บริหารส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาปฏิบัติกิจกรรมที่เสริมสร้างสุขภาพที่สมบูรณ์ทางด้านร่างกาย อีกทั้งให้คำปรึกษาแนะนำและส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษามีสุขภาพที่สมบูรณ์ทางด้านจิตใจ มีพลังกาย พลังใจในการดำเนินชีวิตและการทำงาน ส่งผลให้บุคลากรในสถานศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อยู่เสมอ สามารถดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพเต็มที่ เต็มเวลา เต็มกำลัง

สถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาระยะของ เขต 2

ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ผู้อำนวยการสถานศึกษาและ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือผู้ปฏิบัติหน้าที่แทนผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2

ครู หมายถึง บุคลากรวิชาชีพที่ทำหน้าที่หลักทางด้านการสอนและส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2

บุคลากรทางการศึกษา หมายถึง บุคคลที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสัปปริสธรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยะของ เขต 2 โดยผู้วิจัยได้อาศัยแนวคิดเกี่ยวกับหลักสัปปริสธรรม พบว่าการประยุกต์ใช้หลักสัปปริสธรรมของผู้บริหาร ประกอบไปด้วย 7 ด้าน คือ ด้านการรู้หลักการ ด้านการรู้ความมุ่งหมาย ด้านการรู้จักตน ด้านการรู้จักประมาณ ด้านการรู้จักเวลา ด้านการรู้จักชุมชน และด้านการรู้จักบุคคล และผู้วิจัยได้ศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์และสรุปการเป็นองค์กรแห่งความสุขจากแนวคิดของ สมิต รัชฎกร (2549 : 32 – 34), ศิริทิพย์ ผอมน้อย (2551 : 15 – 20), สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (2552 : 27 – 28), ศรีเมือง พลั่งฤทธิ์ (2555 : 41), ศิรินันท์ กิตติสุขสถิต และคณะ (2555 : 27), ชาญวิทย์ วสันต์ธนารัตน์ และคณะ (2556 : 7 – 8), ชาญวิทย์ วสันต์ธนารัตน์ และธีรธรรม วุฑฒิ วัตรชัยแก้ว (2559 : 21 – 47), War (1990 : 193–210), Diener (2000: 34 – 43), Manion (2003 : 652 – 655), Gavin and Mason (2004 : 79–92), Fisher (2010 : 384 – 412), Heylighen (2003) พบว่าแบ่งออกเป็น 5 ด้าน คือ ด้านความพึงพอใจในการทำงาน ด้านความกระตือรือร้นในการทำงาน ด้านบุคลากรมีความร่วมมือในการทำงาน ด้านการมีคุณธรรมจริยธรรม และด้านการมีสุขภาพที่ดี ดังภาพประกอบ 1

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตัวแปรพยากรณ์

การประยุกต์ใช้หลักสี่ปฐิฐธรรม

ของผู้บริหารสถานศึกษา

ประกอบด้วย

1. ด้านการรู้หลักการ
2. ด้านการรู้ความมุ่งหมาย
3. ด้านการรู้จักตน
4. ด้านการรู้จักประมาณ
5. ด้านการรู้จักเวลา
6. ด้านการรู้จักชุมชน
7. ด้านการรู้จักบุคคล

ตัวแปรเกณฑ์

การเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา

ประกอบด้วย

1. ด้านความพึงพอใจในการทำงาน
2. ด้านความกระตือรือร้นในการทำงาน
3. ด้านบุคลากรมีความร่วมมือในการทำงาน
4. ด้านการมีคุณธรรมจริยธรรม
5. ด้านการมีสุขภาพที่ดี

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานในการวิจัย

1. การประยุกต์ใช้หลักสี่ปฐิฐธรรมของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับการเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2
2. การประยุกต์ใช้หลักสี่ปฐิฐธรรมของผู้บริหารส่งผลต่อการเป็นองค์กรแห่งความสุขของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 2

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี